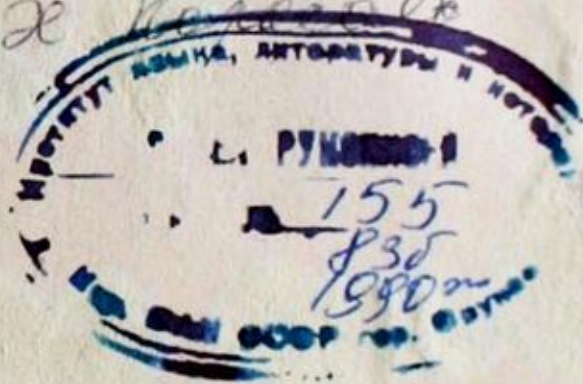

155

Молдо Колон

"Клосси зар заман"
Танхимрочн э. Хаммак
83-вст

Кылычтын "Зар заманы" элге 198-жылдан баштап тарады. Ар бир ко-
унда бар адам "Зар заманды" молдолорго акча, кой берип атып көчүртүп
алган. Мектепте окуп жүргөн балдары адамдар бул жагынан аянган эмес.
Бекер жаткан адамдар дайыма бир сабаттуу адамга Кылычтын казеддерин
окутуп уга турган. Кайта-кайта окула бүрүүнүн натыйжасында, казедди
сабаттуу адамдар жаттап алган. Айрыкча "Зар замандын" ичиндеги түркүн
адамдарга кылычтын берген баасы накыл сөз катары кеңири тараган. Ал
тургай эл адабиятына да айлана баштаган. Азыркы күндө 80 жашка барып
калган сабаттуу адамдар да жатка билет. Айрыкча Кочкодогоу молдолор
элге көп тараткан.

"Зар заман" 2 миңден ашуун сап. Ошонун ичиндеги накыл сөзгө айланып
кеткендерин мен да ушул кезге чейин жатка билем. Ошол жатка билгендер-
римди машинкага басып койдум. Мындан башка да Кылычтын төрт түлүк мал-
ды сыпаттаган ырлары эл ичине кеңири тарап, эл адабиятына айланып кетт.
Алар азыр да окуу куралдарында кеңир учурайт. Алардын Кылычтыкы экени
билиңдей да калган. Аны да тиркеп койдум.

Кылычтын "Канаттуулар, Бүркүттүн тою" сыяктуулар эчак эле арап там-
гачында 1920-жылдары басылып чыккан. Ал - жоголгус, өчкүс болгон. Чыны
Айтканда: Ушул эки чыгармасы адабияттын чоң казынасы. Андай чыгарманы
өзүнүн мурунку чыгаан акында да жаза алган эмес. Ал жөнүндө пикиримди
эчак эле басма беттеринде айтып чыкканын.

Кылычтын чыгармасы көмүлүп жерде калбайт. Ал - жарк этип бир күнү
чыга келет. Тек гана бул кишиге окумуштуулар адилеттүү мамиле кылышы
зарыя. Мен өз билгенимди толук жаздым. Пикиримди ачык айттым. Аны адилет
окумуштуулар, иликтөөчүлөр кийин айта жатар. Жалпы эл эл акындары жөн-
үндө толгон материалдарды топтоп койдум. Бирөөдөн бир тыйы жардам да
сураганым жок. Кыргыз элинин маданияты үчүн билгенимди аянбадым, күч-
үмдү аябай сарптадым.

Кыргыздын "Түшүндүрмөлүү сөздүгү" үчүн да кылычтын чыгармалары
керек. Тил байлыгынын бары эл акындарынын чыгармасында жатат. Аны
жыйнаш керек. Адабий тилибизди байытышыбыз керек.

БАСАМ АРАСЫНДА УТУУ.

Басан Зар аямаан

/НАТНА БИЛГЕН КАРСАА УУЛУ КУСОЛКИ/

1908-жыл ?

Бет ачар!

Зарлаганым - Зар заман,

Адилдик еетти барчадан.

Зар заманды зарлатып,

Мен, бечара, чарчаган.

Кара жүрөк залымдер,

Кара аламан калыкты

Каалагандай алдаган ^{калчогаң}.

Кара туман чүмкөнүп,

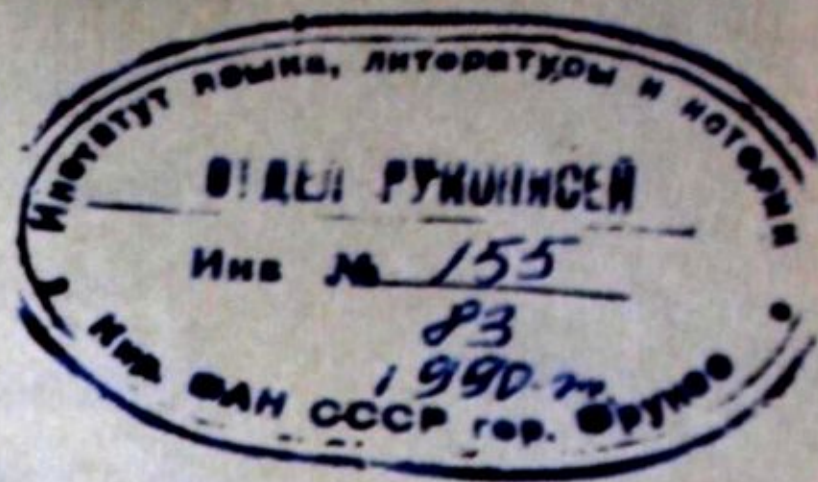
Онтоп атат канча адам.

Жарыктын изин кубалап,

Жар боорунда чаңкагам.

Жарганатча жабышып,

Молдо Кылыч. 1998-жыл.

Бисмылда сөздүн баяны,
 Чыгар сөздүн даяры.
 Туура кылып сүйлсөм,
 Жерге тийбес аягы.

Байкасаңыз, жаранлар!
 Сөз табамын ойлонуп,
 Ойлоп жатам толгонуп.

Байкасаңыз, жарандар,
 Баягы сөзүм баягы.

Молдолук менен жазамен
 Болот калем колго алып.

Этек - жеңи жайылган

Эли-журтум Сарбагыш.

Элим кыргыз арасы,

Жери Кочкор талаасы.

Жан күйөргө карабай,

"Жакшы" жеңди параны.

Жалган айтып карганып,

Анык кылды караны.

Күбөң башта болбосо,

Бергенинден танады. Э

Элинде жок касиет

Эмдигин заманы.

Бей-бечара көп берген,

Бий-болуштун салыгын.

Жетпеди деп карабайт,

Жетим, жесир, карыбын.

Үй башына бир элат,

Оокатынын жарымын.

Замананын белгиси

Жакшы бузду калыбын.

Ларан - элдер, агайындар деген с

*Ошолордун ичинен,
 Акуну таккан муну жалган*

"Жакшы" - эл бийлөөчү деген сө